

Socialinių mokslų krypčių grupės trumpoji apžvalga

2020 Gruodis

Parengė Mariuš Palevič ir Ieva Tumonė

Įvadas

Ši apžvalga skirta socialinių mokslų studijų kryptių grupei. Trumpųjų apžvalgų tikslas yra valstybinėms institucijoms suteikti informacijos apie įvairias studijų kryptių grupes, priimant su švietimo planavimu susijusius sprendimus. Apžvalgoje pateikiama į atitinkamai studijų kryptių grupei priklausančias studijų programas stojančiųjų, studijuojančiųjų ir studijas baigusiujų situacija.

Pradžioje pateikiama informacija apie į socialinių mokslų studijų kryptių grupę priimtų studentų skaičiaus pokytį. Vėliau apžvelgiama studijų programų pasiūla ir pasirengimas šios srities studijoms, pristatoma informacija apie absolventų padėtį darbo rinkoje ir absolventų profesijas. Apžvalgos pabaigoje pateikiamas palyginimas su kitomis studijų kryptių grupėmis.

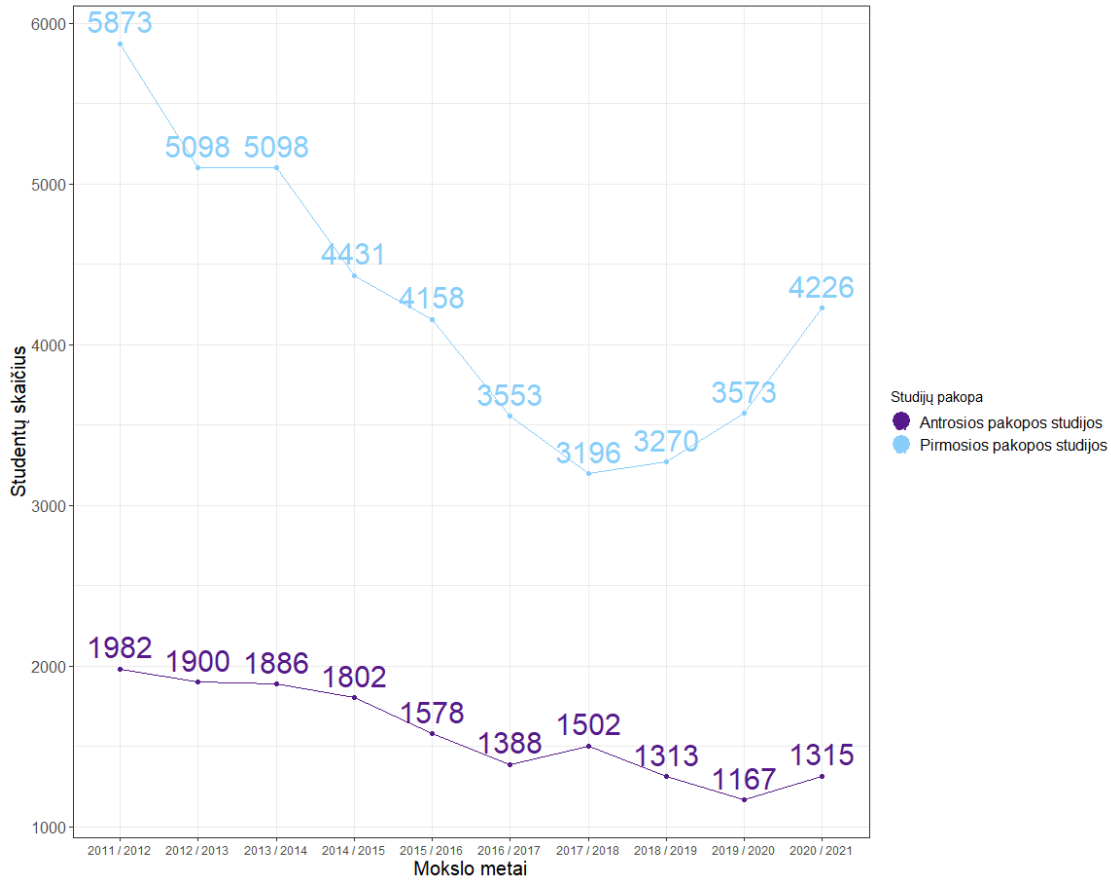
Studentų skaičiaus pokytis

2020-2021 m. m. kasmet vis mažėjo studijuojančiųjų socialinių mokslų studijų kryptių grupėje, o šiais mokslo metais studijuojančių skaičius pirmą kartą per dešimt metų padidėjo ir yra labai artimas 2017-2018 m. m. duomenims.

Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus mažėjo ir stojančiųjų skaičius į socialinių mokslų pirmosios pakopos studijas (nuo 2011-2012 m. m. iki 2020-2021 m. m.: -28%). Bendras pirmosios pakopos studentų skaičius Lietuvoje nuo 2011-2012 mokslo metų iki 2020-2021 mokslo metų sumažėjo 63175 (-46%). Studentų pokytis yra netolygus tarp aukštųjų mokyklų ir tarp skirtingų studijų programų.

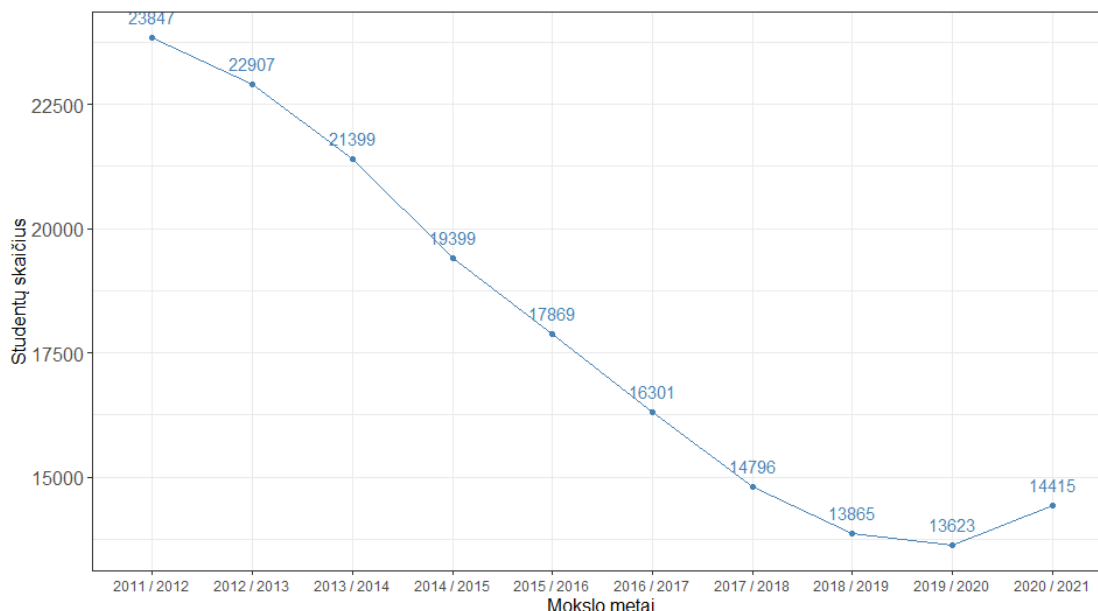
Į pirmosios pakopos socialinių mokslų studijas universitetuose 2011-2012 m. m. ir 2020-2021 m. m. įstojo atitinkamai 4812 ir 3161 (-34%) asmenys. Į kolegijas – atitinkamai 1061 ir 1065 (0%) asmenys.

1 pav. Socialinių mokslų studijų kryptių grupėje priimtų studentų skaičiaus dinamika 2011–2012 - 2020–2021 mokslo metais

Bendras I ir II pakopų socialinių mokslų studijų kryptių grupės studentų skaičius pasikeitė nuo 23847 (2011-2012 m. m.) iki 14415 (2020-2021 m. m.) arba -40% (2 pav.). Bendras I pakopos studentų skaičius (visų kursų kolegijos ir I pakopos universitetinių studijų) per analizuojamą laikotarpį pasikeitė nuo 19432 iki 11488 (-41%).

2 pav. Socialinių mokslų studijų kryptių grupėje studijuojančių studentų skaičiaus dinamika 2011–2012 - 2020–2021 mokslo metais

Analizuojamu laikotarpiu universitetuose socialinių mokslų I ir II pakopos studentų skaičius mažėjo (-9406 arba -44%). Kolegijose studentų skaičius mažėjo (-26 arba -1%). Socialinių mokslų studijų kryptių grupės studentų skaičius II studijų pakopoje mažėjo, 2011-2012 mokslo metais buvo 4415 studentų, o 2020-2021 mokslo metais šis skaičius siekė 2927 (studentų skaičiaus pokytis yra -34%). I ir II pakopos studentų skaičiaus santykis analizuojamu periodu didėjo (2011-2012 m. m. santykis buvo 23%, 2020-2021 m. m. buvo 25%). Pirmosios ir antrosios pakopos studentų santykis rodo, ar santykinai didėja magistrantų lyginant su pirmosios pakopos studentais.

Programų pasiūla

Nuo praeitų metų socialinių mokslų studijų kryptių grupėje studijų programų skaičius sumažėjo 8 procentais.

Socialinių mokslų studijų kryptių grupėje studijų programų (universitetuose ir kolegijose) skaičius nuo 2011-2012 mokslo metų didėjo. 2011-2012 m. m. buvo 144, o 2020-2021 m. m. – 171 programos. Tarp universitetų daugiausia socialinių mokslų studijų programų vykdo Vilniaus universitetas – 45 studijų programas, t. y. 30%, (bendrai socialinių mokslų studijų programų universitetuose yra 151). Daugiausiai šios studijų kryptių grupės koleginių programų vykdo Šiaulių valstybinė kolegija ir Vilniaus kolegija – kiekviena iš jų po 3 programas (iš viso šios krypties koleginių studijų programų yra 20).

Studijų baigimas

Vidutiniškai šeši iš dešimties įstojusių į socialinių mokslų kryptių grupę sėkmingai pabaigia studijas. Kolegijose šis rodiklis šiek tiek aukštesnis, nei universitetuose.

Universitetines socialinių mokslų studijas vidutiniškai pabaigia 56% įstojusiųjų, o kolegines pabaigia 60% (1–2 lentelės). Palyginimui, pagal EBPO (OECD, 2019¹) šis rodiklis visoms studijų kryptimis siekia 39% (EBPO šalyse), o Lietuvoje – 61% (kolegijų ir universitetų bakalauro studentų).

*1 lentelė. Universitetines socialinių mokslų studijas baigusiu** asmenų dalis nuo 2012-2013 m. m. iki 2015-2016 m. m. įstojusiųjų studentų*

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiu asmenų skaičius	Baigusiujų dalis*, proc.
2012	4113	2016	2390	58
2013	4168	2017	2255	54
2014	3670	2018	1980	54
2015	3327	2019	1914	58

* *Baigusiu asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiujų studijas asmenų.*

** *Daroma prielaida, jog asmuo universitetines studijas baigia per 4 metus.*

*2 lentelė. Kolegines socialinių mokslų studijas baigusiu** asmenų dalis nuo 2012-2013 m. m. iki 2015-2016 m. m. įstojusiųjų studentų*

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiu asmenų skaičius	Baigusiujų dalis*, proc.
2012	985	2015	643	65
2013	930	2016	611	66
2014	761	2017	412	54
2015	831	2018	462	56
2016	736	2019	432	59

* *Baigusiu asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiujų studijas asmenų.*

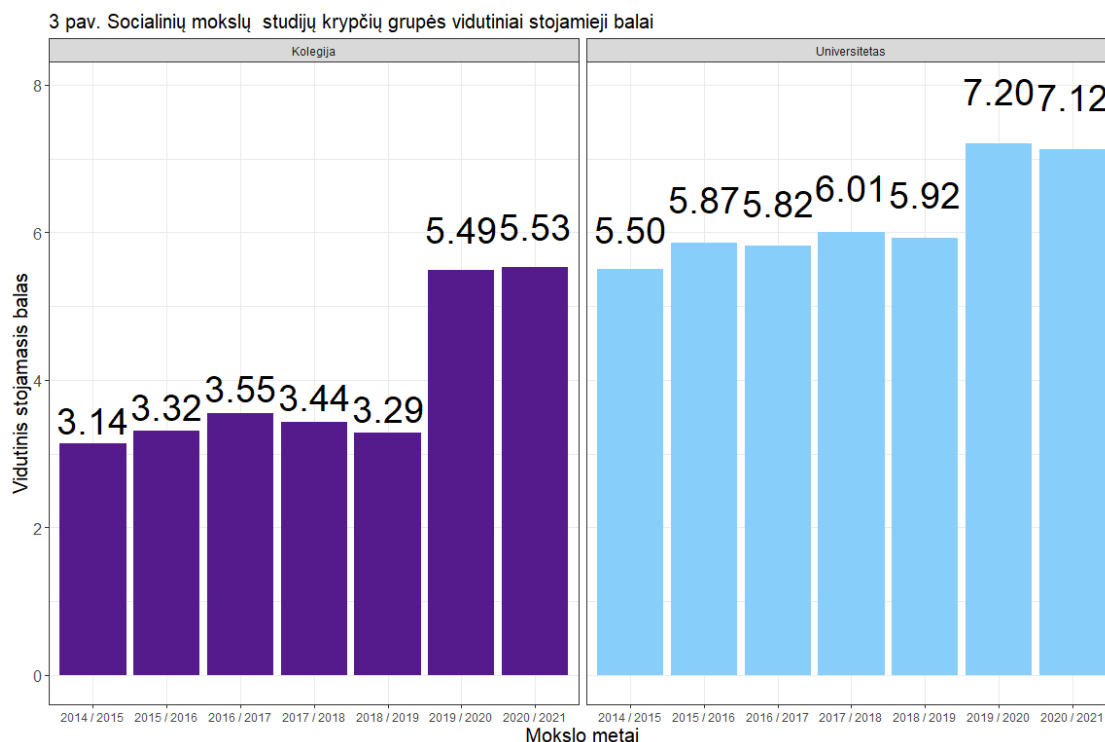
** *Daroma prielaida, jog asmuo kolegines studijas baigia per 3 metus.*

Pasirengimas studijoms

2019 metais keitėsi stojimo į aukštąsias mokyklas konkursinio balo skaičiavimo metodika, todėl tais metais buvo fiksuojamas vidutinio balo augimas. Lyginant su praėjusiais metais vidutinis stojimo balas į universitetines studijas sumažėjo, o kolegijose nežymiai padidėjo.

¹ OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487

Stojimo į aukštąsias mokyklas dinamika gali indikuoti keletą dalykų: kiek šios studijos yra populiarios tarp abiturientų vertinant ateities perspektyvas, besikeičiantį valstybės finansavimą, stojančiųjų abiturientų gebėjimus bei motyvaciją. Vidutinis stojimo balas į socialinių mokslų universitetines I pakopos studijas pirmu pageidavimu 2014-2015 mokslo metais buvo 5,5, o 2020-2021 mokslo metais buvo 7,12 (padidėjo 1,6 balo) (3 pav.). Stojančiųjų į kolegines socialinių mokslų studijų kryptių grupės studijas balas pakito nuo 3,14 (2014-2015 m. m.) iki 5,53 (padidėjo 2,4 balo).

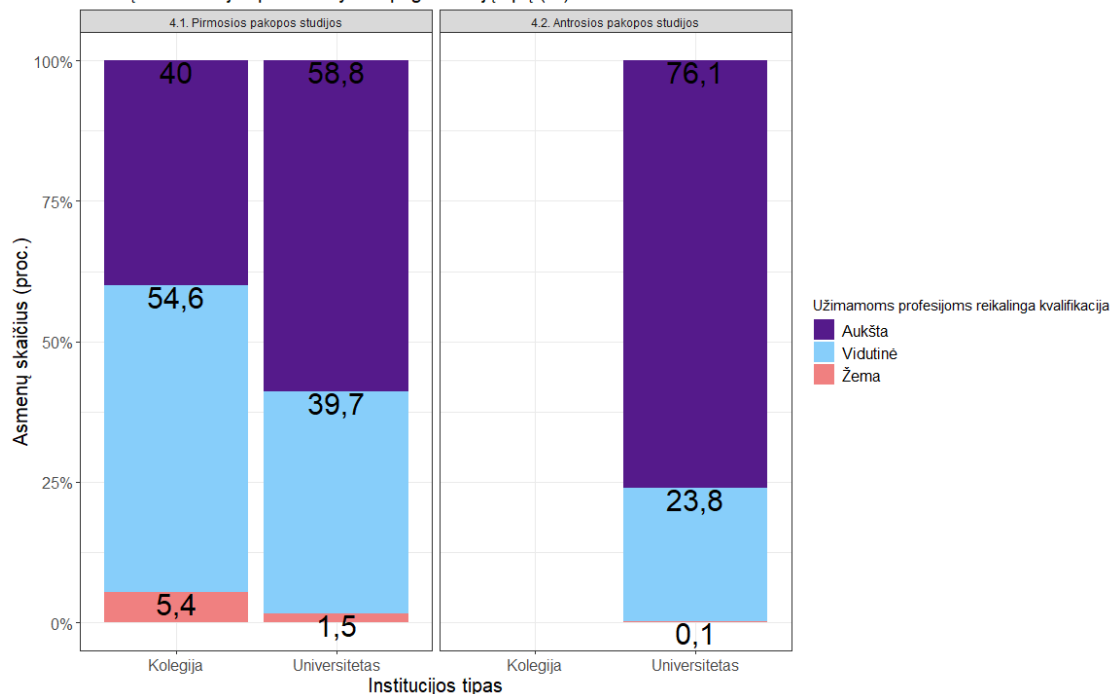
Absolventų padėtis darbo rinkoje

Septyni iš dešimties 2018 metais baigusiųjų socialinių mokslų studijas sėkmingai įsidarbino po 1 metų nuo studijų baigimo. Universitetų absolventai dažniausiai dirba aukštos kvalifikacijos, kolegijų absolventai – vidutinės kvalifikacijos darbus.

Socialinių mokslų studijų kryptių grupės studijas 2018 metais baigė ir per 12 mėn. nuo baigimo įsidarbino 1396 (69%) universitetų, 335 (70%) kolegijų absolventų. Iš visų baigusių antrosios pakopos studijas įsidarbino – 798 (79%) absolventai. Vidutinės universitetinių pirmosios pakopos studijų absolventų pajamos 12 mėn. po studijų baigimo – 1169 Eur, antrosios pakopos absolventų – 1467 Eur, koleginių studijų absolventų – 914 Eur.

Siekiant įvertinti absolventų įsidarbinimą svarbu atsižvelgti į kokios kvalifikacijos (aukštos, vidutinės ar žemos) profesijas analizuojamos studijų kryptių grupės absolventai įsidarbina (profesijų kvalifikacijos apibrėžimai pateikiami priede). 2018 metų universitetų absolventai dažniau dirbo aukštos kvalifikacijos darbus nei kolegijų absolventai (4 pav.).

4 pav. 2018 m. Socialinių mokslų studijų kryptių grupės absolventų, dirbančių samdomą darbą kvalifikacijos pasiskirstymas pagal studijų tipą (%)

Dažniausios absolventų profesijos

Dažniausiai pirmosios pakopos universitetų absolventai dirba reklamos ir rinkodaros specialistais, kolegijų absolventai – socialiniais darbuotojais ir konsultantais.

Reklamos ir rinkodaros specialistai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų kryptių grupės I pakopos universitetų absolventai. Jų vidutinės pajamos šioje profesijoje – 1279 Eur). Kitų profesijų dirbančių absolventų vidutinės pajamos pateikiamos 3 lentelėje.

Socialiniai darbuotojai ir konsultantai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų kryptių grupės kolegijų absolventai. Jų vidutinės pajamos toje profesijoje – 872 Eur (4 lentelė).

3 lentelė. Socialinių mokslų 2018 metų universitetų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrūpius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrūpis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, Eur
Reklamos ir rinkodaros specialistai	165	1279
Buhalteriai	111	1248
Vadybos ir organizavimo analitikai	85	1116
Politikos ir administravimo specialistai	69	1385
Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	68	1149

4 lentelė. Socialinių mokslų 2018 metų kolegijų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, Eur
Socialiniai darbuotojai ir konsultantai	62	872
Parduotuvių pardavėjai	44	744
Jaunesnieji socialiniai darbuotojai	23	941
Reklamos ir rinkodaros specialistai	12	1362
Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	11	1063

Dirbančiųjų absolventų dalis ir pajamos pagal studijų krypčių grupes

Pagal vidutines uždirbamas pajamas ir pagal dirbančių savo išsilavinimą atitinkantį darbą socialinių mokslų universitetinių studijų absolventai patenka tarp pirmųjų dešimt sėkmingiausiai įsidarbinančių po metų nuo studijų baigimo.

Šiame poskyryje pateikiami visų studijų krypčių absolventų įsidarbinimo rodikliai (5 lentelė). Lentelėje pateikiama pirmosios pakopos absolventų situacija darbo rinkoje pagal studijų krypčių grupę ir baigtos institucijos tipą. Rangas pateikia krypčių grupės ir institucijos tipo (eilės numerį pagal atitinkamo rodiklio reikšmę, kur 1 vieta nurodo didžiausią reikšmę, o 29 vieta – mažiausią). Rangas parodo, kiek galimai geriau (arba blogiau) atitinkamų studijų krypčių grupių absolventams sekasi nei kitiems, vertinant pagal vidutines uždirbamas pajamas ir užimamų profesijų kvalifikaciją. Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančių dalis – iš visų samdomą darbą dirbančių asmenų, kurie dirba aukštos kvalifikacijos darbuose.

59% socialinių mokslų universitetinių studijų absolventų po 1 metų nuo studijų baigimo dirbo savo išsilavinimą atitinkantį darbą, jų vidutinės pajamos 1169 Eur. Pagal vidutines uždirbamas pajamas ir pagal dirbančių savo išsilavinimą atitinkantį darbą jie patenka į dešimtuką. Šios studijų krypčių grupės kolegijos absolventų rezultatai žemesni, jie užima 26 vietą iš 29 pagal vidutines uždirbamas pajamas (914 Eur) ir 23 vietą pagal dirbančių savo išsilavinimą atitinkantį darbą (40%).

5 lentelė. 2018 metų visų studijų krypčių grupių pirmos pakopos ir vientisųjų studijų absolventų bendra padėtis darbo rinkoje 12 mėn. po studijų baigimo

Studijų krypčių grupė	Institucijos tipas	Vidutinės pajamos, Eur	Vidutinių pajamų rangas	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančių dalis, proc.	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančių dalies rangas
Fiziniai mokslai	Kolegija	997	21	59	8

Fiziniai mokslai	Universitetas	1089	14	56	11
Gyvybės mokslai	Universitetas	950	23	46	17
Humanitariniai mokslai	Kolegija	1198	8	37	25
Humanitariniai mokslai	Universitetas	1144	11	48	15
Informatikos mokslai	Kolegija	1362	5	56	10
Informatikos mokslai	Universitetas	1833	1	84	1
Inžinerijos mokslai	Kolegija	1176	9	29	26
Inžinerijos mokslai	Universitetas	1418	4	53	14
Matematikos mokslai	Universitetas	1536	2	72	5
Menai	Kolegija	877	27	42	20
Menai	Universitetas	948	24	71	6
Socialiniai mokslai	Kolegija	914	26	40	23
Socialiniai mokslai	Universitetas	1169	10	59	9
Sportas	Universitetas	797	28	44	18
Sveikatos mokslai	Kolegija	1020	20	47	16
Sveikatos mokslai	Universitetas	1502	3	81	2
Technologijų mokslai	Kolegija	1036	18	18	28
Technologijų mokslai	Universitetas	1065	16	44	19
Teisė	Kolegija	1107	13	29	27
Teisė	Universitetas	1237	6	55	12
Ugdymo mokslai	Kolegija	922	25	77	4
Ugdymo mokslai	Universitetas	991	22	65	7
Verslo ir	Kolegija	1027	19	37	24

viešoji vadyba						
Verslo ir viešoji vadyba	Universitetas	1231	7	53	13	
Veterinarijos mokslai	Kolegija	793	29	41	21	
Veterinarijos mokslai	Universitetas	1136	12	80	3	
Žemės ūkio mokslai	Kolegija	1051	17	17	29	
Žemės ūkio mokslai	Universitetas	1080	15	41	22	

Priedas

Duomenų šaltiniai:

- Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (SODRA) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrojo priėmimo duomenys (LAMABPO) – duomenys apie į aukštąsias mokyklas stojančiuosius asmenis.

Apibrėžimai:

- **Aukštos kvalifikacijos profesijos darbuotojas** – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 0–2 pagrindinių grupių pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) apimamoms profesijoms, išskirtoms pagal LPK kvalifikacijų lygmenis, kuriose dažniausia pageidaujamas išsilavinimas yra aukštasis išsilavinimas.
- **Vidutinės kvalifikacijos profesijų darbuotojas** – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 3–8 pagrindinėms Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupėms priskiriamose profesijose. Išskirti pagal LPK kvalifikacijos lygmenis, kuriose dažniausia pageidaujamas išsilavinimas yra pagrindinis arba vidurinis išsilavinimas.
- **Žemos kvalifikacijos profesijos darbuotojas** – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 9 pagrindinei grupei pagal LPK apimamos profesijos pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.
- **Įgytą kvalifikaciją atitinkančias profesijas užimančių absolventų dalis** – absolventai, kurie dirba 0–2 Lietuvos profesijų klasifikatoriuje grupėms priskiriamose profesijose.

Dėl 2017 metais pasikeitusios studijų kryptių grupių klasifikacijos šiose analizėse naudojami tokie naujų ir senų studijų kryptių grupių junginiai:

Studijų kryptių grupės (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptių grupės (iki 2017-01-01)	Studijų kryptis (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptis (iki 2017-01-01)
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Informacijos paslaugos	Informacijos paslaugos
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Komunikacija	Komunikacija
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Leidyba	Leidyba
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Viešieji ryšiai	Komunikacija
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Žurnalistika	Žurnalistika
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Antropologija	Antropologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Ekonomika	Ekonomika
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Politikos mokslai	Politikos mokslai
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Psichologija	Psichologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Socialinė politika	Sociologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Socialinis darbas	Socialinis darbas
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Sociologija	Sociologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Teritorijų planavimas	Aplinkotyra
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Visuomenės saugumas	Visuomenės saugumas
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Visuomeninė geografija	Visuomeninė geografija
Ugdymo mokslai	Socialinės studijos	Ekonomika	Pedagogika
Ugdymo mokslai	Socialinės studijos	Sociologija	Pedagogika